

*Міністерство освіти і науки України  
Дніпровський національний університет  
імені Олеся Гончара*

***ІНФОРМАЦІЙНО-МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ  
ФУНКЦІОНУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-  
ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ РІЗНОГО РІВНЯ***

*Колективна монографія*

*Присвячується 100-річчю  
Дніпровського національного університету  
імені Олеся Гончара  
(1918–2018 рр.)*

*Дніпро*

*2018*

**УДК 316.334.23:004(02.064)**

**I-74**

Друкується відповідно до рішення вченої ради економічного факультету Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара  
(протокол № 11 від 08.05.2018 р.)

**Рецензенти:**

**О.М. Вакульчик** – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку, аудиту, аналізу та оподаткування Університету митної справи та фінансів;

**П.І. Коренюк** – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту організацій і адміністрування Дніпровського державного технічного університету.

**I-74**      **Інформаційно-методичне забезпечення функціонування соціально-економічних систем різного рівня** : колективна монографія. / за заг. ред. д-ра економ. наук, проф. О.К. Єлісеєва. – Д : ЛІРА, 2018. – 309 с.

**ISBN 978-966-981-027-4**

У монографії досліджено інформаційно-методичне забезпечення функціонування та розвитку соціально-економічних систем різного рівня. Розглядається розвиток методології обліку та статистики в умовах глобалізації. У монографії наведено деякі аспекти обліково-інформаційного забезпечення підприємницької діяльності в Україні. Проведено дослідження впровадження енергозберігаючих технологій в Україні та світі, наведена методологія оцінювання сфери відновлюваної енергетики. Результати дослідження супроводжуються необхідними статистичними аналітичними даними, ілюстраціями, ключовими поняттями і категоріями.

Дана монографія має науково-практичне значення й розрахована на магістрів, аспірантів економічних спеціальностей, викладачів, наукових працівників та менеджерів.

**УДК 316.334.23:004(02.064)**

**ISBN 978-966-981-027-4**

© Колектив авторів, 2018

© ЛІРА, 2018

## **ЗМІСТ**

|  |     |
|--|-----|
| ВСТУП  | 5   |
| РОЗДІЛ 1. БІЗНЕС-АНАЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ ЗА УМОВ НЕПОВНОЇ ІНФОРМАЦІЇ  | 7   |
| 1.1. Побудова комплексної цільової програми управління споживчим капіталом засобами цільового ієрархічного оцінювання альтернатив          | 7   |
| 1.2. Інноваційний потенціал як передумова сталого розвитку підприємства  | 20  |
| 1.3. Аналіз сучасних методів оцінювання ефективності та проблем формування системи управління персоналом                                   | 31  |
| 1.4. Мотивація споживачів як чинник удосконалення асортименту та підвищення якості і безпечності швидкозаморожених плодоовочевих продуктів | 42  |
| РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК СТАТИСТИКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ  | 52  |
| 2.1. Статистичне оцінювання факторів інвестиційної привабливості України   | 52  |
| 2.2. Ринок електромобілів в Україні: статистичний аналіз і класифікація  | 67  |
| 2.3. Формування національної стратегії з оздоровчої рухової активності   | 80  |
| РОЗДІЛ 3. ОБЛІКОВО-ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ  | 130 |
| 3.1. Актуальні питання оподаткування доходів фізичних осіб   | 130 |
| 3.2. Інформаційні системи та технології в обліку в сучасних умовах   | 143 |
| 3.4. Сучасні напрями реформування обліку державного сектору  | 157 |
| 3.4. Аналіз європейських підходів до організації системи зовнішнього аудиту  | 169 |
| 3.5. Формування системи бухгалтерського обліку і фінансової звітності в Україні  | 181 |
| 3.6. Становлення і розвиток бухгалтерського обліку та звітності в Україні у дзеркалі світового визнання                                    | 195 |

|  |     |
|--|-----|
| РОЗДІЛ 4. ЕНЕРГОЗБЕРІГАЮЧІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЕНЕРГОМЕНЕДЖМЕНТ  | 213 |
| 4.1. Зміна споживання енергетичних ресурсів в результаті впровадження енергозберігаючих технологій | 213 |
| 4.2. Інформаційне забезпечення та методологія оцінювання сфери відновлюваної енергетики            | 223 |
| 4.3. Implementation of the mechanism of energy efficiency management for business                  | 251 |
| 4.4. Енергетична безпека як складова економічної безпеки України                                   | 283 |
| 4.5. Концептуальні основи екологічного маркетингу як складової екологічної політики України        | 295 |
| ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ  | 306 |

бренду, надає можливість зміцнити маркетингові позиції фірми і максимізувати її прибуток.

Запропонований механізм шляхом раціонального обмеження широкого спектру дорогих напрямків вкладання коштів в підвищення рівня управління споживчим капіталом підприємства дає змогу підприємствам ефективно використовувати свої фінансово-господарські можливості та гідно конкурувати не тільки на внутрішніх ринках, а й на міжнародній арені.

Список використаних джерел:

1. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / за ред. акад. НАН України В. М. Гейця. – К.: Ін-т економ. прогноз., Фенікс, 2003. – 1008 с.

2. Азарова А. О. Формалізація процесу підвищення рівня управління споживчим капіталом підприємства засобами сучасних СППР / Азарова А. О. // Тези XLVII науково-технічної конференції ВНТУ. – 2018. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-fm/all-fm-2018/paper/view/3867/320>.

3. Тоценко В. Г. Методы и системы поддержки принятия решений. Алгоритмический аспект / Тоценко В. Г. – К. : Наукова думка, 2002. – 381 с.

## ***1.2. Інноваційний потенціал як передумова сталого розвитку підприємства***

Однією з найхарактерніших ознак сучасного розвитку світової економіки є глобалізація, яка призвела до появи нової форми конкуренції, що стала наслідком виходу за межі окремої країни, виробництва, формуючи всесвітню глобальну систему конкурентних відносин, яка вимагає відповідного управління. Глобальні зміни, які відбуваються у світовій економіці, спричинені в першу чергу ресурсними обмеженнями економічного росту та є закономірним етапом еволюційного процесу.

Промислове підприємство, як певна система, для забезпечення своєї життєдіяльності прагне забезпечити свій економічний розвиток. Поняття «розвиток» є одним з фундаментальних та

надзвичайно широко використовуваних в різних галузях природничих, філософських, суспільних та економічних наук.

На сьогодні існують різні підходи до визначення поняття «стійкий розвиток підприємства», які узагальнено в табл. 1.

*Таблиця 1*

**Систематизація підходів до визначення поняття «сталий розвиток»**

| Автор  | Сталий розвиток – це  |
|--|---|
| Всесвітня комісія ООН з навколишнього середовища та розвитку [1] | розвиток, який задовольняє потреби нинішнього покоління і не ставить під загрозу можливість майбутніх поколінь задовольняти їхні власні потреби.  |
| Г. Дейлі [2]   | означення гармонійного, збалансованого, безконфліктного прогресу всієї земної цивілізації, груп країн (регіонів, субрегіонів) щодо збереження довкілля, ліквідації, експлуатації, бідності та дискримінації як кожної окремо взятої людини, так і груп населення, зокрема за етнічними, расовими чи статевими ознаками. |
| Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) [3]  | скоординований набір процесів аналізу, дискусій, навчання, планування та інвестицій, що формуються шляхом участі та постійного вдосконалення й інтегрують економічні, соціальні та екологічні цілі суспільства, шукаючи компроміси там, де це неможливо.  |
| Б.М. Данилишин [4]   | розуміється не як кінцевий незмінний продукт, а інтерактивний процес, що базується на повторюваних циклах аналізу прийняття рішень, плануванні, впровадженні, перегляді тощо, який не може бути одноразовим завданням.  |
| В. Я. Шевчук [5]   | гармонійний процес, який забезпечує збалансоване економічне сходження, збереження природно-ресурсного потенціалу, гарантує біосферний простір та екологічну безпеку з метою задоволення життєво необхідних потреб людей і суспільства в цілому.   |
| М. Згуровський [6]   | процес розвитку держави на основі узгодження і гармонізації екологічної, соціальної та економічної складових із метою задоволення потреб сучасних і майбутніх поколінь.   |

Аналіз літератури показав, що поняття «стійкий розвиток» є складним і включає в себе чотири складові [2-8]:

1. Політичний – безпосередній інструмент реалізації програми забезпечення гідного життя сучасного і майбутнього покоління.

2. Екологічний – раціональне використання природних ресурсів і відновлення природних екосистем до рівня, що гарантує стабільність навколишнього середовища.

3. Соціальний - концепція, спрямована на задоволення потреб громадян, поліпшення якості їх життя, в тому числі і майбутнього покоління.

4. Економічний - процес стабільного зростання основних економічних показників підприємства, регіону та країни в цілому. На наш погляд, поняття «сталий розвиток» як економічну категорію необхідно розглядати з точки зору процесу діяльності організації, здатності досягати кінцевих цілей в динаміці. Процес сталого розвитку передбачає наявність зон стабільного функціонування, коли протягом певного періоду часу підприємство знаходиться у стані стійкої рівноваги. У цей період здійснюється нарощування потенціалу підприємства, відбувається еволюційна зміна станів системи й готується перехід на новий якісний рівень, що означає початок нового циклу розвитку.

Істотну характеристику процесів розвитку становить час, оскільки всякий розвиток здійснюється в реальному часі й тільки часовий фактор виявляє спрямованість розвитку.

Таким чином, під терміном «сталий розвиток» необхідно розуміти єдиний процес, в результаті якого спостерігається безперервне поліпшення основних економічних показників підприємства.

Результати сталого розвитку характеризуються безперервним поліпшенням фінансових показників, підвищенням ефективності використання майна і повним виконанням усіх зобов'язань організації.

В умовах модернізації економіки підприємств виникає питання необхідності споживання значної кількості економічних, екологічних, політичних та соціальних ресурсів за відносно короткий проміжок часу, що тим самим створює загрози для можливості збереження стійкого розвитку підприємства.

Основними принципами сталого розвитку підприємств є [8]: цілеорієнтованість – спрямованість дій усіх елементів на досягнення єдиних цілей; адаптивність - необхідність пристосовуватися до зміни у зовнішньому навколишньому середовищі; цілісність - збалансованість і пропорційність операційної, інвестиційної та фінансової діяльності; динамічність - діяльність підприємства постійно знаходиться в динаміці, відбувається зміна показників, які відображають ефективність його

виробничо-фінансової діяльності. На стратегію сталого розвитку підприємства впливають фактори зовнішнього і внутрішнього середовища (рис 1).

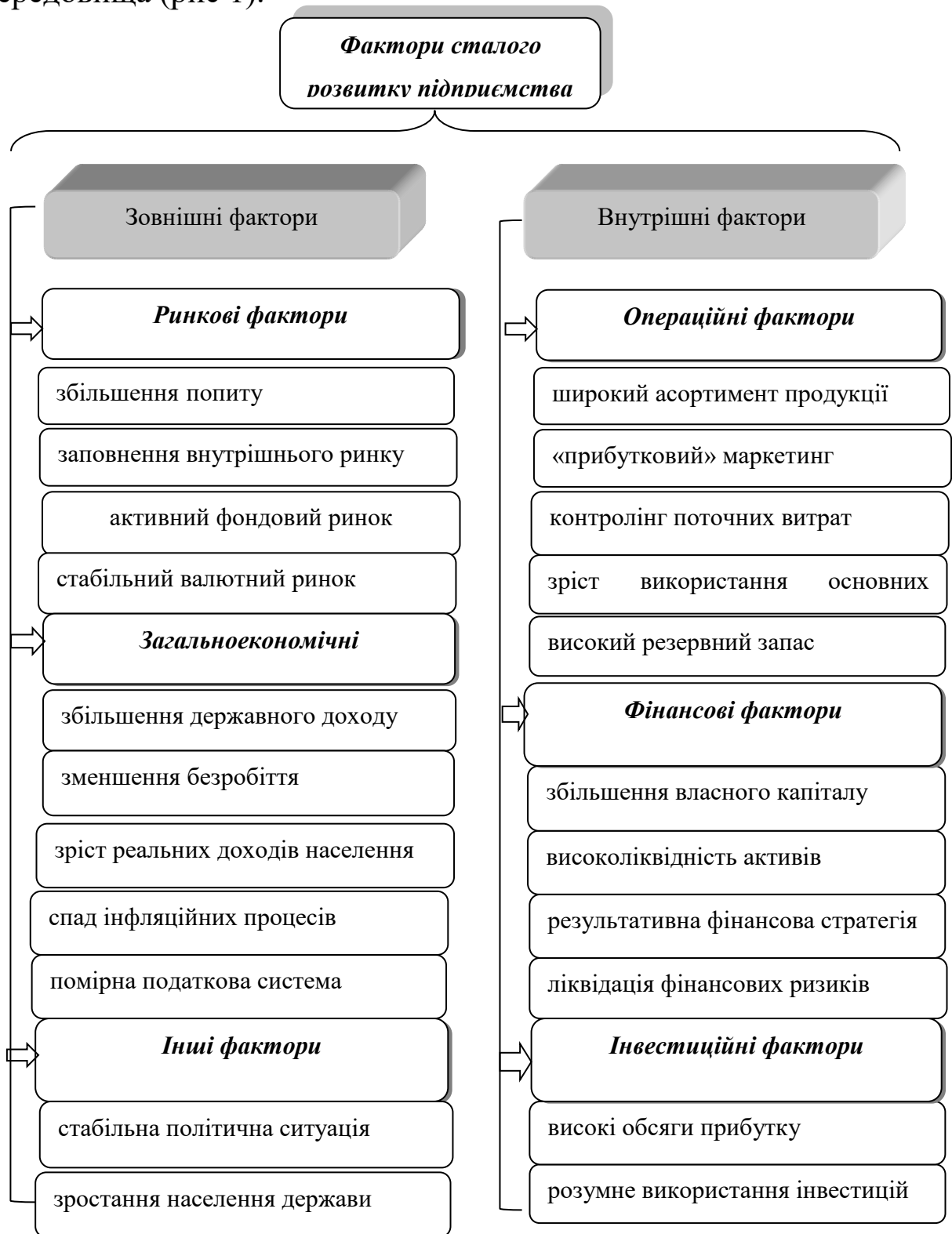


Рисунок 1. Фактори сталого розвитку підприємства (розроблено за власним дослідженням)



Стійкий розвиток визначається у вигляді функціональної залежності від таких змінних, як стійкість функціонування підприємства в різних циклах, спроможність до здійснення необхідних змін у процесі розвитку, потенціал підприємства та умови зовнішнього середовища.

Економічне зростання може досягатись за рахунок екстенсивних та інтенсивних чинників. В сучасних умовах, зважаючи на обмеженість природних ресурсів, зосереджених в так званих базових галузях промисловості (паливна, електроенергетична, металургійна, металообробна), а також економічну недоцільність до постійного зростання використовуваних ресурсів, саме високі технології, інтелект, наукові відкриття, нововведення, які будуть здатні створювати нові матеріали і речовини з набагато вищими показниками ефективності і корисності, є основними чинниками, що визначають перспективи та ступінь економічного росту.

Отже, досягнення економічного зростання стає можливим за рахунок інтенсивних чинників, зокрема здійснення активної інноваційної діяльності. Саме інноваційна діяльність промислових підприємств стає тією рушійною силою, яка здатна забезпечити конкурентоспроможність підприємств на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Актуальність саме інноваційного чинника економічного розвитку підкреслюють як представники класичної політичної економії, так і представники неокласичної теорії економічного зростання, теорії економічних циклів, теорії індивідуалізму, теорії інноваційної економіки, теорії забезпечення конкурентних переваг, еволюційної теорії, сучасні економічні теорії (табл. 2).

Основною умовою забезпечення економічного розвитку на мікро-, мезо- та макрорівнях має бути зважена, ефективна інноваційна діяльність. Використання сукупності інноваційних факторів-ресурсів в процесі розвитку економіки на будь-якому її рівні забезпечує перехід на якісно новий тип розвитку, який надає можливість забезпечити економічну стійкість та конкурентоспроможність.

Досягнення стійкого інноваційного розвитку передбачає наявність у підприємства належного рівня інноваційного потенціалу.

**Ретроспективний аналіз підходів представників різних теорій  
щодо впливу інновацій на економічний розвиток  
(систематизовано за даними [11-15])**

| Економічна теорія                         | Вплив інновацій на економічний розвиток  |
|---|--|
| Класична політична економія               | Поява та ефективне використання машин приводять до збільшення чистого продукту та до покращення стану усіх соціальних класів   |
| Неокласична економічного зростання теорія | Саме активна інноваційна діяльність підприємств різних форм власності дедалі більше визначає темпи їх економічного зростання. В чинниках приросту інвестицій необхідно вбачати лише 12 % збільшення виходу продукції з розрахунку на одну людину-годину, а близько 87,5 % - в технологічних зрушеннях          |
| Теорія економічних циклів                 | Інновації стимулюють економічний розвиток, забезпечують у довгостроковій перспективі більш швидке проходження економікою фази спаду й подовжують періоди піднесення  |
| Теорія індивідуалізму                     | знання є розпорошеним в економічній системі, а твердження, що «усі знають усе» не може бути вірним. Акцентування необхідності розвитку індивідуалізму, творчої спрямованості людини, спрямованості до нового, здатності до дослідження.  |
| Теорія інноваційної економіки             | Інновація є особливим інструментом, який надає можливість використовувати зміни та перетворювати їх в нові можливості  |
| Теорія конкурентних переваг               | Досягнення конкурентоспроможності, економічного зростання є можливим лише при постійному удосконаленні та впровадженні інновацій   |
| Теорія еволюційного розвитку              | Виживати у конкурентному середовищі можуть лише ті підприємства, які мають здатність успадковувати передові практики ведення бізнесу і поширювати їх у своєму організаційному просторі, перетворюючи у «рутини», а також мають здатність своєчасно відмовлятися від тих практик, що перестали бути ефективними |
| Сучасні економічні теорії                 | Трьома китами, на яких вибудовується модель стійкого розвитку передових країн у сучасну епоху є розвинена наука, доступ до новітніх технологій й ефективні освітні системи   |

Під інноваційним потенціалом варто вважати комплекс наявних в країні інтелектуальних, технологічних, науково-виробничих ресурсів з відповідним їх інфраструктурним забезпеченням, які здатні створювати нові знання, та ефективний механізм комерціалізації. Він відображає здатність до змін, покращання, прогресу, це джерело розвитку кожного підприємства.

Інноваційний потенціал підприємства існує в прихованому вигляді та здатен зростати і розвиватися на власній платформі по мірі своєї реалізації.

Всі наявні напрямки в дослідженні інноваційного потенціалу можна поділити на такі основні складові: інституційну

(управлінсько-організаційну), якісну (ресурсну), цільову, інвестиційно-фінансову та результативну [16], які дають можливість відстежувати рух ресурсів і потенційних можливостей підприємства впродовж всього життєвого циклу з урахуванням реального внеску в кінцеві результати його діяльності не лише за рахунок основних, а й забезпечувальних інновацій.

Виділяють базові складові для здійснення інноваційної діяльності, які являють собою сукупність елементів, які необхідні для вирішення конкретних виробничих завдань та відображають готовність підприємства для їх рішення. Отже, складовими інноваційного потенціалу є [17]:

1. Ринок – показує рівень відповідності можливостей підприємства зовнішнім ринковим потребам інновацій, які формуються ринковим середовищем (за аналізом, практично всі ідеї нових товарів утворюються на основі потреб ринку);

2. Ерудованість – визначає можливості до утворення та прийняття ідей, задумів, новацій і доведення їх до рівня нових технологій, конструкцій, організаційних і управлінських рішень. Забезпечується наявністю кваліфікованих фахівців, здатних до продукування нових знань і втілення їх в інновації, які відповідають потребам ринку;

3. Працівники – визначається чисельністю персоналу, його розподілом за фаховою підготовкою, підрозділами тощо. Кадрова складова передбачається фаховою підготовкою персоналу підприємства на рівні, що відповідає сучасному розвитку науки та техніки;

4. Техніко-технологічна складова – показує здатність оперативно переорієнтувати виробничі потужності підприємства і налагодити економічно ефективно виробництво нових продуктів, які відповідають потребам ринку;

5. Інформаційно-довідкова – є показником інформаційної забезпеченості підприємства, ступінь повноти і точності інформації, необхідної для прийняття ефективних інноваційних рішень. Функціонує за наявності комплексу технічних програмно-математичних, організаційно-економічних засобів і спеціальних кадрів, що призначений для автоматизації процесу виконання завдань, управління підприємством у внутрішній і зовнішній діяльності;

6. Взаємодія – визначає можливості приведення у відповідність різноспрямованих інтересів суб'єктів інноваційного процесу (рівень надійності взаємодії з суб'єктами інноваційного процесу);

7. Дослідження – характеризує наявність запасу результатів науково-дослідних робіт достатнього для утворення нових знань, можливість проведення досліджень з метою перевірки ідей інновацій і оцінки застосування інновацій у процесі виробництва нової продукції.

Зрозуміло, що рівень інноваційного потенціалу визначається не тільки ресурсами, можливостями та здатностями, а й прямим та непрямим впливом середовища господарювання.

Інноваційний потенціал визначається не лише наявністю ідей, значних науково-дослідних розробок, проте й здатністю підприємства формувати належний рівень фінансових ресурсів, виступати інвестиційно привабливим перед інвесторами та кредиторами, тобто інвестиційним потенціалом.

Інвестиційним потенціалом є з одного боку - результат використання потенційних можливостей області, проте з іншого – фактор подальшого саморозвитку в результаті здійснення інвестиційної діяльності. Отже, потенціал – це показник, який віддзеркалює не просто стан об'єкта, а й, що особливо важливо, одночасно сутність методологічних основ численності реальних процесів та явищ.

У цілому інвестиційний потенціал є комплексним поняттям, під яким варто розуміти організовану сукупність наявних ресурсів (фінансових, майнових, кадрових і виробничих) та можливість розвитку підприємства, що досягається через реалізацію можливостей мобілізації внутрішніх та зовнішніх інвестиційних коштів для досягнення стратегічних та тактичних цілей підприємства через механізм інвестування [18].

Формування інвестиційного потенціалу відбувається під впливом позитивних та негативних факторів, які поділяють на дві групи – зовнішні та внутрішні. Основні фактори, які визначають інвестиційний потенціал промислових підприємств і виявлені в процесі проведеного аналізу, згруповано в табл. 3.

В сучасних економічних умовах завжди присутні фактори з усіх представлених секторів, тому формування інвестиційного

потенціалу піддається впливу мікро- та макросередовища підприємства.

Таблиця 3

**Фактори, які визначають інвестиційний потенціал промислових підприємств [14]**

|                   | Позитивні   | Негативні   |
|-------------------|---|---|
| Внутрішні фактори | Компетентний менеджмент   | Недосвідченість персоналу   |
|                   | Високорентабельні продажі   | Застосування застарілих технологій                                  |
|                   | Конкурентні переваги продукції підприємства з аналогами                       | Слабка маркетингова політика  |
|                   | Прозорість функціонування компанії та її відповідність міжнародним стандартам | Недостатність оборотних коштів                                      |
| Зовнішні фактори  | Сприятливий клімат  | Нестабільність вітчизняного законодавства                           |
|                   | Насичена мережа залізничних і автомобільних шляхів                            | Відсутність досконалого законодавства з питань лізингових відносин  |
|                   | Наявність ресурсно-сировинної бази  | Значне податкове навантаження на прибуток підприємств               |
|                   | Наявність науково-промислового потенціалу                                     | Низька частка залучених коштів вітчизняних інвесторів               |
|                   | Вигідне географічне розташування відносно ринків України та країн СНД         | Низький рівень організаційного регулювання інвестиційної діяльності |
|                   | Різноманітність форм власності  | Загальний спад виробництва  |
|                   | Руйнування монополізації виробництва  | Недостатній розвиток відносин власності                             |
|                   | Створення сучасних програмних продуктів та інформаційних технологій           | Недостатній розвиток відносин власності                             |

Відповідно до співвідношення факторів з обох груп приймаються рішення щодо доцільності інвестування та формування інвестиційного потенціалу проекту чи підприємства.

У сучасних умовах зовнішній інвестиційний потенціал має від'ємний характер у середньостроковій перспективі, оскільки прогнози щодо відновлення світової економіки є несприятливими.

Тому на перший план виходить саме внутрішній інвестиційний потенціал підприємств.

Ефективним інструментом управління інвестиційним потенціалом постає вибір стратегії, як складової моделі управління інвестиційним потенціалом.

Стратегія управління інвестиційним потенціалом підприємства покликана забезпечити планування пріоритетних напрямків інвестиційної діяльності підприємства, тому повинна відповідати меті та перспективам його розвитку, обираючи найбільш вигідні з альтернативних варіантів інвестиційних рішень.

Вибір стратегії управління інвестиційним потенціалом підприємства в сучасних умовах потребує врахування динаміки процесів державного регулювання ринку, ризиків, що провокуються значними змінами кон'юнктури інвестиційного ринку, а також основні напрями фінансової діяльності.

В залежності від співвідношення внутрішніх та зовнішніх чинників впливу на інвестиційний потенціал, розглядають три основних варіанти формування інвестиційного потенціалу [18;21]:

– за домінування внутрішніх негативних чинників та сприятливих зовнішніх – реалізацію інвестиційного потенціалу можна провести за допомогою оптимізації бізнесу підприємства, причому незалежно від зовнішньої кон'юнктури. За такого перебігу, наявні інвестиційні можливості можуть бути реалізовані досить швидко, а інвестиційний потенціал, як правило, в цьому випадку помірний.

– за переважання зовнішніх негативних факторів та сприятливих внутрішніх – реалізація інвестиційного потенціалу полягає в поліпшенні інвестиційного клімату, хоча за таких умов інвестиції досить ризиковані. Інвестиційний потенціал може досягти значного розміру, за умови впливу несприятливих зовнішніх факторів протягом нетривалого часу. Очевидні переваги мають інвестори, пристосовані до таких умов господарювання та мають режим найбільшого сприяння від державних органів.

– за умови негативних внутрішніх та несприятливих зовнішніх чинників інвестиційний потенціал може досягти великих показників, але капіталовкладення при цьому вкрай ризиковані (контрагенти намагаються утримуватися від інвестування).

Таким чином, для економіки в цілому та для підприємств досить важливо забезпечити сталий розвиток. З цією метою важливим є впровадження інновацій, формування інноваційного потенціалу підприємства. Визначено фактори, які впливають на формування потенціалу підприємства та особливості формування інвестиційного потенціалу.

Список використаних джерел:

1. Квятковська Л. А. Реалізація принципів концепції сталого розвитку в діяльності підприємства / Л. А. Квятковська // Вісник соціально-економічних досліджень. – 2013. – Вип. 1. – С. 85–89.

2. Daly H. E. 1973. Towards a Steady State Economy / H. E. Daly. // H. E. San Francisco: Freeman. Daly, H. E. 1991. Steady-State Economics (2nd ed.). Washington, D.C.: Island Press. – 339 p.

3. Про Стратегію сталого розвитку “Україна – 2020” [Електронний ресурс] : Указ Президента України №5/2015 від 12.01.2015 р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>.

4. Данилишин Б. М. Розроблення національних стратегій сталого розвитку: корисний досвід для України / Б. М. Данилишин, О. П. Маслюківська // Механізм регулювання економіки. – 2008. – №3 (2), Т.1. – С. 214–218/

5. Шевчук В. Я. Макроекономічні проблеми сталого розвитку / В. Я. Шевчук – К: Геопринт, 2006. – 200 с.

6. Згуровський М. Україна у глобальних вимірах сталого розвитку / М. Згуровський // Дзеркало тижня. – 2006. – № 19 (598). – 14 с.

7. Омаров Ш. А. О. Концепція сталого розвитку в законодавстві України та країн світу і практика її впровадження / Ш. А. О. Омаров // Бізнес Інформ. – 2014. – № 12. – С. 85-95.

8. Міщенко С.П. Теоретичні засади стійкого розвитку підприємства / С. П. Міщенко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2011. – № 36. – С. 168-171.

9. Єпіфанова І.Ю. Місце інноваційної діяльності в системі економічного зростання підприємств / І.Ю. Єпіфанова // Вісник ВПІ. – 2012. – №4. – С.45-50.

10. Єпіфанова І. Ю. Перспективи економічного зростання промислових підприємств / М. В. Бальзан, І. Ю. Єпіфанова

// Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки. – 2014. – № 4. – С. 327-331.

11. Solow R. M. A contribution to the Theory of Economic Growth // The Quarterly Journal of Economics. – 1956. – №70 (1). – P. 65-94.

12. Hayek F. Individualism and economic order. – Ludwig von Mises Institute, 2009. – 280 p.

13. Друкер П. Ф. Бизнес и инновации [Текст] / П. Ф. Друкер, пер. с англ. К.С. Головинского. – М.: ООО «И.Д. Вильямс», 2007. – 432 с.

14. Портер М. Э. Конкуренция: Пер. с англ. / Э.М. Портер. – М.: Вильямс. – 2005. – 608 с.

15. Бубенко П. Т. Інституційна динаміка просторової організації економічного розвитку: монографія / П. Т. Бубенко – Харків: ХНАМГ, 2008. – 295 с.

16. Верба В.А. Методичні рекомендації з оцінки інноваційного потенціалу підприємства // Верба В.А., Новікова І.В. // Проблеми науки. – 2003. – № 3. – С.22-31.

17. Єпіфанова І. Ю. Інноваційний потенціал підприємства: сутність, складові та фактори впливу [Електронний ресурс] / І. Ю. Єпіфанова, Д. О. Гладка // Економіка та суспільство. – 2018. – №14. – Режим доступу: <http://economyandsociety.in.ua>

18. Єпіфанова І.Ю. Сутність інвестиційного потенціалу підприємства / І.Ю. Єпіфанова, О.А. Бардадин // Інвестиції: практика та досвід. – 2017. – № 14. – С. 39-42.

19. Єпіфанова І. Ю. Інвестиційний потенціал Вінницького регіону [Електронний ресурс] / Єпіфанова І. Ю., Гладка Д. О. // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2017. – № 20. – С. 324-329. — Режим доступу: <http://global-national.in.ua>

20. Джеджула В.В. Енергозбереження промислових підприємств: методологія формування, механізм управління : монографія / В. В. Джеджула. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 347 с.

21. Djedjula V. Investment in energy saving actions of industrial enterprises / V. Djedjula // Actual problems of economics. – 2014. – № 1 (151). – P. 163-170.



## **ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ**

**Азарова Анжеліка Олексіївна**, кандидат технічних наук, професор, заступник декана факультету менеджменту та інформаційної безпеки Вінницького національного технічного університету з наукової роботи та міжнародного співробітництва

**Белінська Світлана Омелянівна**, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри товарознавства, управління безпечністю та якістю, Київський торговельно-економічний університет

**Белозерцев Василь Сергійович**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри статистики, обліку та економічної інформатики Дніпровського національного університеті імені Олеся Гончара

**Берідзе Тетяна Михайлівна**, кандидат технічних наук, доцент кафедри економічної кібернетики Криворізького факультету Запорізького національного університету

**Бондаренко Наталія Миколаївна**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри статистики, обліку та економічної інформатики Дніпровського національного університеті імені Олеся Гончара

**Гільорме Тетяна Вікторівна**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри статистики, обліку та економічної інформатики Дніпровського національного університеті імені Олеся Гончара

**Гладка Діана Олександрівна**, студентка Вінницького національного технічного університету

**Гордєєва-Герасимова Людмила Юріївна**, старший викладач кафедри статистики, обліку та економічної інформатики Дніпровського національного університеті імені Олеся Гончара

**Горна Марина Олексіївна**, кандидат економічних наук, доцент кафедри статистики, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

**Гончар Ігор Анатолійович**, кандидат економічних наук, доцент, в.о. завідувача кафедри статистики та демографії, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

**Енгельс Ірина Олександрівна**, аспірант кафедри статистики, обліку та економічної інформатики Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

**Елісєєва Оксана Костянтинівна**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри статистики, обліку та економічної інформатики Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара

**Епіфанова Ірина Юріївна**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів та інноваційного менеджменту Вінницького національного технічного університету

**Ішук Ярослава Володимирівна** кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри статистики, ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

**Карпенко Ольга Василівна**, кандидат економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Вищого навчального закладу «Полтавський університет економіки і торгівлі»

**Мороз Олена Омелянівна**, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри підприємництва та фінансової діяльності, Вінницький національний технічний університет

**Лесько Олександр Йосипович**, кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту Вінницького національного технічного університету

**Пальян Зінаїда Оганесівна**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри статистики та демографії, Київський національний університет імені Тараса Шевченка

**Пасічник Наталія В'ячеславівна**, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки, організації та управління підприємствами Криворізького національного університету

**Півоварова Ольга Борисівна**, асистент кафедри економічної теорії та маркетингу Дніпровського національного університеті імені Олеся Гончара

**Пошивалова Олена Володимирівна**, кандидат фізико-математичних наук, доцент, доцент кафедри статистики, обліку та економічної інформатики Дніпровського національного університеті імені Олеся Гончара

**Романова Ольга Вікторівна**, старший викладач кафедри статистики, обліку та економічної інформатики Дніпровського національного університеті імені Олеся Гончара

**Соболь Ганна Олегівна**, кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку і аудиту Вищого навчального закладу «Полтавський університет економіки і торгівлі»

**Саричев Володимир Іванович**, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри економіки та управління національним господарством Дніпровського національного університеті імені Олеся Гончара

**Хазан Павло Вікторович**, депутат Дніпропетровської Обласної Ради, член комісії Дніпропетровської Обласної Ради з питань та екології енергозбереження

**Харакоз Лілія Валентинівна**, викладач кафедри статистики, обліку та економічної інформатики Дніпровського національного університеті імені Олеся Гончара

**Яровенко Тетяна Сергіївна**, доктор економічних наук, доцент, доцент кафедри статистики, обліку та економічної інформатики Дніпровського національного університеті імені Олеся Гончара